

TIRUBĖLĖ

Pro mano gimtinės langą gražiajame Gulbių kaime (Šilalės rajone) matėsi melsvojuojantis Paršėžeris. Vertiesi nuo kalnelio ant kalnelio ir jau atsiremi į jo vėsu krantą – argi vaikams atstumai ilgi! Kartą mudvi su drauge Birute, jau tikros panelės būdamos, nakčia, namiškiams sumigus, nubėgome prie ežero. Kažkur pakrašty žaibavo, murmėjo griaustinis, o mudvi pasileidome savo ilgus plaukus ir taškėmės kaip laumės vandenyje. Dabar, po daugelio metų, tik vidiniu regėjimu bevaikštome tais takais. Tik mintys kaip tas gulbių pulkelis vis skrenda ir skrenda. Ir vis į Gulbių kaimo pusę. Atgimsta tėviškės legendos, kurių vieną, gal iš tos mudviejų su Birute partities, siunčiu Jums.

REGINA ŠLIOGERYTĖ-BLIŪDŽIUVIENĖ

PARŠEŽERIO LEGENDA

REGINA ŠLIOGERYTĖ-
BLIŪDŽIUVIENĖ
ŠILALĖS RAJONAS, PARŠEŽERIS

Tolimoj žiloj senovėj
Gal kitaip gyveno žmonės.
Bet širdis taip pat mylėjo,
Ateitim gražia tikėjo
Ir likimas, manė, bus
Jų troškimams palankus.
Bet likimas krečia pokštus.
Ko žmogus labiausiai trokšta,
Niekada nedovanoja,
Vaizdiniais keistais vilioja,
Ir pražudo, ir apgauna,
Tik prisiminimą skaudų
Kartais įrita į sielą
Ir palieka aitrią gėlą,
Kad buty lyg ežere
Palinkai tu nendrele,
Kad svajonių ristas žirgas –

Tiktai laumžirgis sumirgęs.
Tai, kas praeity patirta,
Tavo likimu pavirsta.
Lyg bekraštė laiko jūra
Tavo ašarėlę sūrią
Nubraukė kadų kadais
Tolimais žilais laikais.

.....

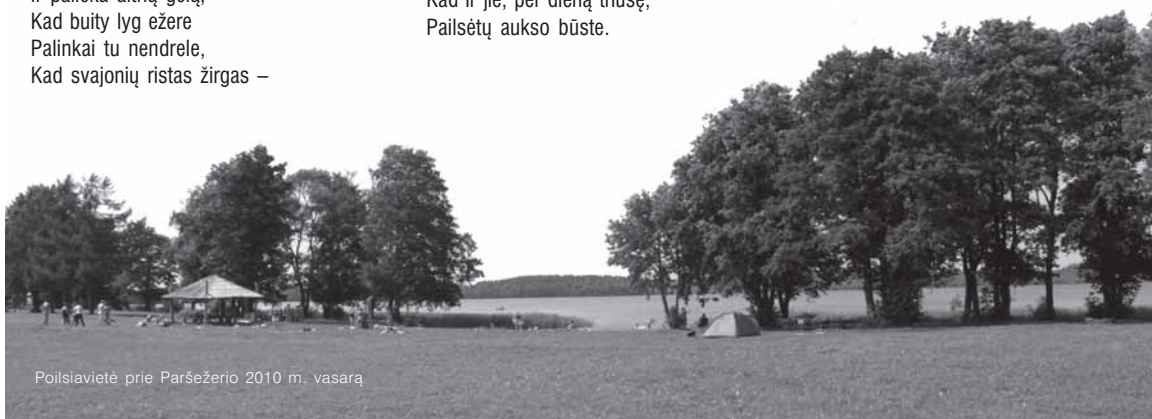
Vakaras jau dieną migdo.
Triukšmas žemės nebetrikdo.
Žmonės po sunkių darbų
Kursto židinius namų.
Net saulelė auksakė
Jau sudie visiems pasakė.
Lyg paukštelė paukščiukus
Sukvietė spinduliukus,
Kad ir jie, per dieną triušę,
Pailsėtų aukso būste.

Meiliai juos visus surinko
Ir už miško girios dingio.
O išdykėliai šešėliai,
Dieną tankmėje glūdėję,
Vis tamsėja, plečias, plaukia,
Išsilieja į palaukę.
Grioviuose apsnūdę guli,
Kol tamsi nakties motulė,
Juodus tiesdama sparnus,
Aplėbia visus visus
Šešėliukų tamsiukus.

Tokį vakarą vėlyvą
Miras iš karionės grįžo –
Jau trečia para be miego
Ir žirgelis vos vos bėga.
Ach, pavargo juodbėrėlis
Ir jaunasis raitužėlis.
Su pulku kitų drąsuolių
Jie Tėvynę gynė uoliai.
Gynė tėvą, motinėlę,
Savo laisvą jaunystėlę.
Netoli jau jo pilis;
Greit pravers namų duris,
Apkabins motulę mielą,
Nusilenks į kojas tėvui.
Šilko skarą sesei neša,
O broleliui – kardą mažą.
Juk po metų, po kitų
Taps ir jis tikru kariu.
Mintys raizgėsi ir pynės.
O ką glaudžia prie krūtinės,
Miras niekam nesakys –
Tai jo, jauno, paslaptis.

Palei taką ežerėlis.
Miras suka juodbėrėlį.
Kol naktis visai sutems,

(Nukelta į 62 p.)

Poilsiavietė prie Paršėžerio 2010 m. vasarą

Kryžius Požerės kapinėse

Tegu atsigers vandens.
Už miškų griaustinis dunda.
Miras tarsi atsibunda.
Patrina ranka sau kaktą
Ir staiga apstulbęs mato:
Ežere mergaitė braido,
Bangeles žaismingai sklaido.
Balto lino rūbas ilgas,
O pati liauna kaip smilga.
Ne, ne smilga, o nendrelė,
Ežero vėsi bangelė.

Miras patrina akis –
Gal ši vizija išnyks.
Bet nenyko, tarsi laukė.
Miras pusbalsiu paklausė:
– Kas esi, skaišti mergaite?
Laumė gal ar karalaitė?
Gal iš ežero gelmės
Pasikėlusį vėlė?
Gal išvargintas karionės
Prieš save regiu svajonę?
Kai toli griaustinis darda,
Pasakyk man savo vardą.

Bet mergaitė nusijuokia.
Ilgą rūbą susijuosia.
Nepažįstamą jaunuolį
Nužvelgia šiek tiek iš šono.
– Aš ne laumė, ne vilokė,
Ir ne žaltvykštė klajokė.
Tėvo, motinos auginta
Ir meiliais vardais vadinta.
Ten, už miško, mano sodžius.

O jei tau aš pasirodžiau,
Tai todėl, kad tu netyčia
Atradau mane, nes šičia
Aš dažnai naktim atbėgu,
Kai visi aplinkui miega.
Ežeras man tarsi brolis.
Leisk dabar, skubu namolei.

– Negaliu, – jai Miras sako.
– Žirgas tau užstojo taką.
O jisai labai pavargo.
Pasakyki savo vardą.
Duok žodelį, kad galiu
Man nežinomų keliu
Palydėt tave lig vartų,
Kad motulė nesibartų.

– Aš neduosiu tau žodelio,
Neparodysiu ir kelio
Į tėvelio platų kiemą.
Ten saulutė visą dieną
Žiūri pro sidabro langą.
Vakare lėtai per dangų
Mėnesėlis ir žvaigždelės
Nusileidžia į darželį,
Kur aš laistau rūtą, mėtą,
Niekam dar nepažadėtą.
Tirubėle broliai šaukia,
Kai nuklystu į palaukę.
Jie mane atidžiai saugo
Ir nuo priešo, ir nuo draugo.
Jok pro šalį, jaunikaitei! –
O pačiai veidai nukaitę.

Vis labiau naktis tamsėjo.
Medžiai gūžėsi nuo vėjo.
Šakomis viens kitą plakė.
Lapai jų tarsi plaštakės,
Tarsi žalio rūbo skiautės
Sūkuriavo, blaškė, siautė
Ir kažkur į tamsą krito.
Ežeras bangas taip rito,
Kad vanduo į krantą plūdo
Ir Tirubės baltą rūbą
Godžiai glemžė į save.
Tirubėlė lyg sapne
Kylančios audros negirdi.
Jaučia, kad į josios širdį
Skverbiasi kita audra.
Miro žodžių žarija
Ją kaip židinių užkūrė,
Žiburiais akių užbūrė.

Žirgas šnarščia, piestu stoja.
Ežere kažkas kvatoja.
Ne, tai vėjas į nendryną
Ančių suginė šeimyną.

Tai žuvis staiga išnėrė,
Ore vertėsi ir vėlei
Krito ežerui į glėbį.
Nelaukta čia pat griaustinis
Strėlę numetė ugninę.
Antrą, trečią ir ketvirtą.
Tirubėlė sunerimsta.
– Paskubėk namo, berneli,
Kol žaibai neraižo kelio.
– Ne žaibai nušvies man kelią –
Tavo mėlynos akelės.
Ne Perkūno būgnas dunda –
Meilė širdyje nubunda.
Tau lig šiolei prie krūtinės
Žiedą saugojau auksinį.
Šok į balną, Tirubėle,
Skrisime abu su vėju.
Tu kaip žaibas, aš – perkūnas.
Mudu tarsi vienas kūnas.
Žemėje kliūčių nebus.
Nesipriešins ir dangus.
Be tavęs gyventi nemėlia.
Eikš ant žirgo, Tirubėle.

Čia, prie ežero pakrantės,
Kur žaibai ugniniai trunkės,
Miras tiesia baltą ranką.
– Tirubėle, ar pakanka
Mano meilės nuoširdžios?
Jokio turto nei valdžios
Tau žadėti negaliu.
Šitoj žemėj neturiu
Bokštais spindinčių dvarų,
Šilko rūbų nei žiedų.
Ir karūnos niekadoms
Neuždėsiu ant galvos.
Tik prie mylinčios krūtinės
Glausiu tave apkabinęs.
Širdį atiduodu tau.
Joki su manim podraug.

Kol Tirubė abejoja,
Ežeras štai suputoja.
Pašiaušta banga pakyla
Ir iš jos ūmai išnyra
Ant gauruoto paršo raitas
Miliakas – pelkynų vaitas.
Tą jaunutę Tirubėlę
Buvo sau nusižiūrėjęs.
Paršiškas akis primerkęs
Jis pro žalią liūno kerpę
Tirubės grožiu gėrėjos.
Pelkė gėlėmis nusėjo,
Kad mergaitė gražiaveidė
Prie akivarų ateitų.

(Nukelta į 62 p.)

(Atkelta iš 61 p.)

Ežere vis bangele
Ją viliojo pas save.
Šis klastingas pelkių monas
Gąsdino ne kartą žmones.
Paklaidindavo kėmsyne,
O jei kartais spanguolyne
Kas užtrūkdavo ilgai,
Nesugrįždavo visai.

Tartum jūržolės kibi
Miliko ranka gliti
Tirubėlę apkabina
Ir į gelmę tempti ima.
Tirubėlė pro bangas
Mirui tiesia dar rankas,
Dar suklinka lyg žuvėdra
Ir nutyla. Tiktai vėtra
Ežere audringam dūksta.
Tirubėlės lyg nebūta.
Ežeras putoja, verda.
Miras griebiasi už kardo.
– Šok, žirgeli, šok, bėrasis.
Tirubėlę monas nešas!
Šoka žirgas ir sustoja –
Jūržolės surišo kojas.
– Šok, žirgeli, šok, bėrasis.
Tirubėlę monas nešas!

Visą naktį Miras blaškės,
Nors žaibai ugnimi taškės.
Mato... Rado jis nendryne
Rūbą Tirubės lininį.
Tai pro ūkanas, miglas
Šaukia jį vardu kažkas.
Tai per krūmus vejas raitą
Miliką – pelkynų vaitą.
O ryte, kai saulė kėlės,
Ežeras ramiai ilsėjos.
Snaudžia meldai ir nendrelės
Kuždasi tarsi mergelės.
Tik viena liauna nendrelė
Atsiskyrus nuo būrelio.
Tarsi verkė, tarsi guodės,
Lenkėsi į gelmę juodą,
Viršūnėle gailiai mojo –
Tarsi kažin ko ieškojo.

Fontano skulptūra Požerės gyvenvietėje, prie mokyklos

Štai tarp saulės spindulių
Lyg atodūsis švelnių
Laumžirgėlis sumirgėjo.
Mėlyni sparnai virpėjo.
O priskridęs prie nendrelės,
Nutūpė ant jos šakelės.

...Kažin kur toli pakriūtėj
Liūnas tarsi paršas kriūkė...

EPILOGAS

Laikas bėga žirgo šuoliais,
Tampa kūdikiai senoliais,
Keičia atmintį lyg rūbą,
Bet sakmės apie Tirubę
Laikas dulkėm neužklojo –
Ją dar pasakoja žmonės.
O Tirubės atminimui
Paršežeriu tebvadina
Ežerą, kurio bangelėj
Ji pavirto į nendrelę.
Tol, kol laumžirgis plevens

Ežere viršum vandens,
Paršo ežero legendą –
Pražudytos meilės gandą –
Girdi kiekviena širdis,
Nes svajonė ir viltis
Net tada, kai šukėm virsta,
Tartum aidas atsigirsta.

Tik kai ežeras išseks,
Pasakos nieks nebeseks.
Ką gi, tegu pasimiršta.
Juk pasauly viskas miršta.
Jei prie ežero klajosi,
Maudysies ar net žvejosi,
Kai prieš lietų réks tilvikas,
Tai žinoki, kad Milikas
Savo paršą deglą šaukia,
Į pelkyną grįžtant laukia.
O be paršo – koks jis vaitas.
Juk nejos ant kelmo raitas.
Sako žmonės, kad tas paršas
Lydeka nendrynuos vartos.

Palentinio-Požerės apylinkės